

**BẢN TIN NGÀY
NGHIÊN CỨU BIỂN ĐÔNG**
(Cập nhật 1/7/2020)

Tình hình nổi bật

Thứ trưởng Ngoại giao Nguyễn Chí Vịnh ngày 1/7 điện đàm với Quyền Trợ lý Bộ trưởng Quốc phòng Phụ trách An ninh Ấn Độ Dương-Thái Bình Dương David Helvey về nội dung ứng phó với dịch COVID-19, các vấn đề khu vực và hợp tác quốc phòng song phương. Ông Helvey đánh giá cao ứng phó của Việt Nam với dịch COVID-19 và hai bên cam kết phối hợp trong việc xử lý đại dịch, trong đó có việc mở rộng hợp tác quân y. Hai bên nhất trí tiếp tục hợp tác chặt chẽ trong vấn đề di sản chiến tranh, tìm kiếm lính Mỹ mất tích và phát triển hợp tác quốc phòng song phương, đặc biệt là lĩnh vực an ninh biển.

Các nước ASEAN và Trung Quốc ngày 1/7 tại Hội nghị Tham vấn Quan chức cao cấp ASEAN-Trung Quốc (ACSOC) lần thứ 26 khẳng định lại cam kết phối hợp thúc đẩy đối thoại, hợp tác, xây dựng lòng tin nhằm đảm bảo môi trường hòa bình, an ninh và ổn định ở khu vực, trong đó có Biển Đông, thực hiện nghiêm túc, đầy đủ Tuyên bố DOC và sớm nối lại đàm phán Bộ quy tắc COC hiệu lực, hiệu quả.

Trang NavyRecognition ngày 1/7 cho biết tàu khu trục của Hải quân Giải phóng Nhân dân Trung Quốc (PLA) thực hiện chiến dịch tập trận trên biển ở Hoàng Sa giữa lúc căng thẳng với Việt Nam. Cho rằng những năm vừa qua, PLA đã cho thấy khả năng duy trì khả năng sẵn sàng chiến đấu cao ở các khu vực khác nhau bằng các hoạt động quân sự chuyên sâu và hiệp đồng. Chiến dịch tập trận bắt đầu từ 1-5/7, trong khoảng thời gian này sẽ không có tàu nào được phép di chuyển trong khu vực trên và tất cả các tàu phải tuân theo hướng dẫn tại chỗ của tàu chỉ huy. Báo trích dẫn ý kiến của chuyên gia quân sự Ngụy Đông Húc cho rằng quân đội Giải phóng Nhân dân Trung Quốc (PLA) có sự chuẩn bị chiến tranh rất cao trên tất cả các mặt trận; mặc dù căng thẳng nhưng nguy cơ xảy ra xung đột quân sự quy mô lớn vẫn rất thấp nhờ sức mạnh và sự răn đe chiến lược của PLA.

Ủy ban Đối ngoại Hạ viện Mỹ ngày 30/6 tổ chức điều trần về các tham vọng biển của Trung Quốc. Học giả Greg Poling (CSIS) đánh giá Mỹ cần áp dụng chính sách gây sức ép kinh tế và ngoại giao kết hợp sức mạnh răn đe quân sự để đối phó với tham vọng biển của Trung Quốc. Mỹ có lợi ích quốc gia cơ bản ở Biển Đông: (1) vai trò người bảo vệ tự do biển cả (tiếp nối từ Anh); (2) cam kết an ninh với các đồng minh, đối tác ở khu vực; (3) đảm bảo quyền tiếp cận về quân sự đối

với tuyến đường hải trọng yếu này. Để đối phó với Trung Quốc, Mỹ cần: (1) đẩy mạnh vấn đề Biển Đông trong các đối thoại, diễn đàn quốc tế. Vấn đề này không được coi là ưu tiên trong các thảo luận của nhóm G7 hoặc không được đề cập nhiều trong các cơ chế UN; (2) công khai lực lượng bán quân sự bất hợp pháp của Trung Quốc ở Biển Đông và trừng phạt các chủ thể liên quan. Mỹ có thể truy dấu và trừng phạt tài chính những chủ thể ủng hộ lực lượng dân quân biển của Trung Quốc như trường hợp dân quân của Nga; (3) ưu tiên củng cố quan hệ đồng minh với Philippines. Để triển khai nhanh chóng lực lượng và ngăn chặn hiệu quả Trung Quốc ở Biển Đông, Philippines vẫn là khu vực trọng yếu để luân chuyển quân ở “chuỗi đảo thứ nhất” bên cạnh Nhật Bản.

Báo Sina Trung Quốc ngày 28/6 cho biết Trung Quốc đang hoàn thiện tàu sân bay thứ 3 và có kế hoạch đóng thêm 2 tàu sân bay trong đó có tàu sân bay hạt nhân. Tàu sân bay thứ 3 của Trung Quốc (số 003 - dự kiến mang tên Thượng Hải) vừa chuyển sang công đoạn lắp ghép tại ụ tàu số 4 thuộc xưởng đóng tàu Giang Nam (xưởng đóng tàu lớn nhất Trung Quốc). Có khả năng tàu sân bay này sẽ sử dụng động cơ Diesel và lắp đặt ít nhất 3 hệ thống phóng máy bay điện từ. Tàu sân bay 003 có độ choán nước 80.000 tấn (gần bằng tàu sân bay lớp Nimitz của Mỹ), khởi công từ năm 2016, dự kiến sẽ hạ thủy vào giữa năm 2021, chạy thử năm 2022 và biên chế cho hải quân Trung Quốc năm 2023.

Báo Sohu (Trung Quốc) ngày 27/6 đăng tải thông tin về việc Trung Quốc nghiên cứu phát triển tàu sân bay chạy bằng năng lượng hạt nhân, cho rằng đây được xem là bằng chứng về kế hoạch đóng tàu sân bay thứ năm (số 005) chạy bằng năng lượng hạt nhân của Trung Quốc, nhiều khả năng sẽ được khởi công sau năm 2020. Đây sẽ là một siêu tàu sân bay với độ choán nước 100.000 tấn, lắp đặt toàn bộ hệ thống phóng máy bay điện từ và hệ thống chỉ huy tác chiến liên hợp thế hệ mới; có thể mang theo khoảng 90 máy bay bao gồm cả chiến đấu cơ tàng hình thế hệ mới. Báo cho rằng, năng lực chiến đấu của tàu sân bay 004 sẽ vượt trội hơn tàu sân bay lớp Ford, tàu sân bay hiện đại nhất của Mỹ. Tàu sân bay 004 trong tương lai sẽ phối hợp với khu trục hạm lớp 055 (Type 055) và tàu hộ vệ lớp 54A (Type 54A) hình thành nhóm tác chiến tàu sân bay.

Góc nhìn Quốc tế

+ *Trung Quốc:*

Học giả Tào Quân và Bao Nghị Nam ngày 1/7 cho rằng các nước không cần lo ngại việc Trung Quốc lập ADIZ ở Biển Đông vì (1) luật quốc tế lâu nay vẫn thiếu các điều ước quốc tế quy định việc lập và thao tác liên quan đối với ADIZ, (2) ADIZ không tạo cho quốc gia thiết lập đó chủ quyền, quyền chủ quyền và quyền tài phán tại khu vực mà ADIZ bao phủ, (3) cho rằng năng lực nắm bắt tình hình Biển Đông của Trung Quốc có tăng lên nhưng gắn điều này với việc lập ADIZ là sai lầm vì giữa hai điều này không có mối quan hệ, (4) ADIZ có tác dụng bảo vệ an toàn bay cho máy bay dân sự thông thường và (5) Trung Quốc công bố ADIZ ở biển Hoa Đông năm 2013 không hề quy định các loại máy bay khi vào khu vực này phải xin phép trước, kể cả máy bay dân dụng hay các máy bay công vụ của các nước. Các học giả nhận định giới chuyên gia bên ngoài thiếu kiến thức về ADIZ và kêu gọi báo chí, học giả và quan chức nghiên cứu về chính sách Biển Đông của các nước rút ra nhận định của mình, tránh chỉ trích vô cớ Trung Quốc.

Lu Xiang (Viện khoa học xã hội Trung Quốc) ngày 30/6 cho biết Mỹ gần đây đang tăng cường hợp tác quân sự với Đài Loan và ngày càng phô trương hoạt động hợp tác quân sự với khu vực này. Việc máy bay quân sự của Trung Quốc và Mỹ xuất hiện liên tục gần không phận Đài Loan là điều bất thường. Khi Mỹ cố gắng tăng cường hiện diện quân sự của mình ở khu vực, Trung Quốc chắc chắn cũng sẽ tăng theo dõi và ngăn chặn (dù tình hình hiện nay chưa đạt mức căng thẳng). Hành động của Chính quyền Trump có thể là cơ sở để Trung Quốc điều động quân đội, thậm chí là triển khai hoạt động quân sự chống lại Đài Loan do động thái của Mỹ đã vi phạm nghiêm trọng ba Tuyên bố chung Trung - Mỹ và vượt giới hạn đỏ về vấn đề ly khai. Nếu Mỹ tính toán sai về Trung Quốc và cho rằng có thể dùng Đài Loan để khiêu khích Trung Quốc nhằm phục vụ bầu cử thì tình hình hai bờ có thể sẽ trở nên căng thẳng vào nửa cuối năm nay.

+ *Đông Nam Á:*

Viện Nghiên cứu Đông Nam Á, Singapore, ngày 30/6 đã xuất bản một nghiên cứu mang tên “ASEAN Focus”, tập trung chủ yếu vào Phán quyết Trọng tài Biển Đông năm 2016 giữa Trung Quốc và Philippines nhân kỷ niệm 4 năm Phán quyết ra đời. Nghiên cứu nói rằng các quốc gia Đông Nam Á ngày càng có tiếng nói

chung liên quan đến Phán quyết để bảo vệ quyền và lợi ích biển của mình trước sự xâm phạm của Trung Quốc. ASEAN cũng thể hiện nhận thức cao về luật pháp quốc tế khi Tuyên bố của Chủ tịch tại HNCC ASEAN (26/6) nói rằng UNCLOS 1982 là cơ sở giải quyết các vấn đề trên biển. Các bài viết trong ấn phẩm này tập trung vào các chủ đề: (i) việc Trung Quốc từ chối Phán quyết thể hiện tranh chấp và những tai nạn trên Biển Đông sẽ tiếp tục xảy ra và trật tự dựa trên pháp luật trong khu vực vẫn sẽ tiếp tục gặp nhiều thách thức, (ii) những vấn đề chính nổi lên từ Phán quyết như nguồn của luật quốc tế liên quan đến quyền lịch sử hay việc áp dụng đường cơ sở thẳng đối với các quần đảo ngoài khơi của các quốc gia lục địa, (iii) Đặc điểm của Phán quyết trong các tuyên bố của Chính quyền Trump và ảnh hưởng đến các hoạt động quân sự của Mỹ tại Biển Đông, (iv) ý nghĩa của Phán quyết đối với lập trường của Jakarta “chống lại” Bắc Kinh tại Biển Bắc Natuna, (v) lời kêu gọi một lập trường ASEAN đoàn kết, tuân thủ UNCLOS trong việc giải thích và áp dụng Phán quyết, (vi) ảnh hưởng của Phán quyết đối với lập trường pháp lý của Việt Nam về tranh chấp Biển Đông và (vii) Phán quyết nên trở thành một phần cơ sở pháp lý cho các quốc gia ASEAN trong các cuộc đàm phán COC giữa tổ chức này với Trung Quốc.

Biên tập: Nguyễn Nhật

@Viện Biển Đông - Học viện Ngoại giao

"Bản tin ngày Nghiên cứu Biển Đông" được soạn thảo từ các tài liệu công khai nhằm tổng hợp thông tin giúp bạn đọc. Các thông tin trong Bản tin không phản ánh quan điểm của Viện Biển Đông. Ban biên tập không chịu trách nhiệm đối với sự thay đổi về nội dung của tin gốc cũng như đường dẫn kèm theo đến các tin gốc.

Mọi ý kiến góp ý xin gửi về Viện Biển Đông - Học viện Ngoại giao, 69 Chùa Láng, Đống Đa, Hà Nội; email: scsi@dav.edu.vn.